

הרוח החדשה והמשוררים

מצרפתית: רמה איילון

כל עוד מטוסים לא מילאו את השמים, האגדה על איקרוס לא היתה אלא אמת משוערת. היום היא כבר לא אגדה. והממציאים שלנו הרגילו אותנו למופתים כבירים מזה המעניק לגברים את היכולת הנשית ללדת ילדים. אגדיל ואומר שהאגדות הללו התגשמו ברובן, ותפקידו של המשורר הוא לדמיין אגדות חדשות שהממציאים יוכלו בתורם לממש.

"הרוח החדשה והמשוררים" היא מסה מניפסטית שכתב המשורר גיום אפולינר ב־1917, שנה לפני מותו בגיל 38. זהו אחד המניפסטים החשובים ביותר של המודרניזם השירי, פרי עטו של משורר שטבע את המושגים "קוביזם" ו"סוריאליזם", והיה חברם הקרוב ושותפם־למהפיכה של כמה מגדולי האמנים הפלסטיים בני דורו, ובהם פבלו פיקאסו.

הרוח החדשה, שעתידיה למשול בעולם כולו, לא התגלתה בשירה בשום מקום כמו בצרפת. המשמעת האינטלקטואלית הקשוחה שהצרפתים הטילו על עצמם מאז ומעולם מקנה להם – להם ולקרוביהם הרוחניים – תפיסה של החיים, האמנויות והספרות שאינה תולדה גרידא של העת העתיקה, אך גם לא בבואה של קישוט רומנטי נאה. הרוח החדשה המתבשרת חותרת בראש ובראשונה לרשת מהקלאסיקנים שכל ישר ואיתן, רוח ביקורתית תקיפה, דרכי התבוננות חובקות עולם וחודרות לנפש האדם, וגם מחויבות החושפת את הרגשות במערומיהם ומגבילה, או שמא מרסנת, את ביטוייהם. בנוסף לכך היא חותרת לרשת מהרומנטיקנים סקרנות, שתעורר אותה לחקור כל תחום שיש בו לספק לה תוכן ספרותי המרומם את החיים בכל צורה שבה הם מתגלמים.

חקירת האמת וחיפוש במחוזות האתניים, למשל, לא פחות מאשר במחוזות הדמיון; אלה המאפיינים המרכזיים של רוח חדשה זו.

למגמה זו היו מאז ומעולם נציגים נועזים, שפשוט לא היו מודעים לה; זה מכבר היא לובשת צורה, נעה קדימה.

ואולם לראשונה בתולדותיה היא מציגה את עצמה במודעות שלמה. עד עתה נתחמו שדות הספרות בגבולות צרים. זה כתב בפרוזה, זה בטורי שיר. את צורת הפרוזה קבעו כללי הדקדוק.

השירה, לעומתה, נשמעה אך ורק לחוקי החריזה, שהיתה נתונה למתקפות חוזרות ונשנות אך דבר לא יכול לה.

החרוז החופשי נתן כנפיים לליריקה, אבל היה רק שלב בחקירה שאפשר לבצע בתחום הצורה.

חקר הצורה צבר מאז חשיבות רבה, ובצדק רב. איך לא יטה לבו של המשורר לחקירה זו, היכולה להוביל לגילויים חדשים בהגות כמו בליריקה?

האסונאנס, האליטרציה, ולצדם החרוז, הם מוסכמות, ולכל אחד מהם מעלות משלו. מיומנויות טיפוגרפיות שפותחו בתעוזה רבה מצליחות להביא לעולם ליריקה חזותית שכמעט לא נודעה עד תקופתנו. בכוחן לעשות כברת דרך נוספת ולהשלים את הסינתזה של האמנויות, המוזיקה, הציור והספרות.

זוהי רק חקירה אחת בדרך לצורות ביטוי חדשות וראויות בהחלט. מי יעז להכחיש את השפעתם המכרעת של תרגילי הרטוריקה והווריאציות בנושא "אֲנִי גוֹועַ בְּצָמָא עַל יַד הַמְזוּרָה"¹ על גאוניותו של פרנסואה ויון?² מי יעז להכחיש את תרומת חקר הצורה של הרטוריקנים ושל אסכולת קלמאן מארו?³ לזיכוכ הסגנון הצרפתי עד שהגיע לשיא פריחתו במאה השבע-עשרה?

היה מוזר אילו בזמנים שבהם האמנות העממית המובהקת – הקולנוע – היא ספר תמונות, המשוררים לא היו מנסים להרכיב תמונות למען מוחות מהורהרים ומעודנים יותר, שאינם מסתפקים בדמיון הגס של יצרני הסרטים. האחרונים יתעדנו, והיות שהפונוגרף והקולנוע הפכו לצורות הביטוי היחידות בנמצא, נוכל לנבא את היום שבו יזכו המשוררים בחירות שלא נודעה כמותה עד כה.

לא ייפלא אפוא אם הם שוקדים, ולו רק באמצעים העומדים לרשותם כעת, להתכונן לאמנות חדשה זו (שהיא רחבה יותר מאמנות המילים הפשוטה) שבה, כמו מנצחים על

1 "אני גווע בצמא על יד המזורה": בתחרות שירה שנערכה ב־1458 בארמון בֶּלוֹזָה, אצל המשורר והדוכס שארל ד'אורליאן, השתתפו כעשרה משוררים וכל אחד מהם חיבר שיר ששורתו הראשונה היא "אני גווע בצמא על יד המזורה". הכותרת הקולקטיבית של שירי התחרות היתה "בלדת ההפכים". שיריהם של המארח שארל ד'אורליאן ושל אחד האורחים, המשורר פרנסואה ויון, נחשבים שניהם לקלאסיקות של השירה הצרפתית.

2 פרנסואה ויון (1431-1463), מגדולי המשוררים של ימי הביניים המאוחרים בצרפת. ויון, דמות ציורית ופרועה, נאשם בפשעים שונים וביניהם רצח וגניבה, ונידון למוות בתלייה.

3 קלמאן מארו (1496-1544), מחשובי המשוררים וההומניסטים של הרנסנס הצרפתי.

תזמורת עצומת-ממדים, יעמוד לשירותם העולם כולו, על המולתו ומראותיו, מחשבת האדם ולשונו, השיר והריקוד, כל האמנויות וכל התחבולות (תעתועים רבים יותר מאלה שהכבירה הפיה מורגנה על הר מונג'יִּלּו) על מנת לחבר את ספר העתיד החזותי והקולי. אף על פי כן יקשה עליכם למצוא בצרפת את "המילים החופשיות", שאליהן הגיעו זרועותיהם הארוכות של הפוטוריסטים האיטלקים והרוסים, צאצאיה הראוותניים של הרוח החדשה; זאת משום שצרפת סולדת מאי־סדר. היא חוזרת ברצון ליסודות, אבל נחרדת מן התוהו.

על כן נוכל לייחל, בכל הנוגע לחומר של האמנות ולכליה, לחירות הנהנית משפע לא אכזב. המשוררים של היום מכשירים את עצמם לחירות אנציקלופדית זו. בתחום ההשראה, חירותם אינה יכולה ליפול מזו של יומון המסקר בעמוד אחד שלל תחומים וענפים ותר את הנידחות בארצות. נשאלת השאלה מדוע לא תהיה למשורר חירות דומה, לכל הפחות, ומדוע יהיה מוגבל, בתקופה שיש בה טלפון, מכשירי אלחוט ומטוסים, ליתר זהירות בהתמודדותו עם המרחב.

המהירות והפשטות שבהן התרגלו המוחות לציין במילה אחת מהויות כמו 'המון', 'עם' או 'עולם' לא ימצאו מקבילה מודרנית בשירה. המשוררים ממלאים חלל זה, ושיריהם הסינתטיים יוצרים ישויות חדשות בעלות ערך פלסטי מורכב ברמה של מונחים כלליים. האדם התיידד עם אותם יצורים מופלאים הנקראים 'מכונות', הוא חקר את תחום הקטן לאינסוף ותחומים חדשים נפרצים בכוח הדמיון שלו: תחום הגדול לאינסוף ותחום הנבואה.

אל נא תחשבו שרוח חדשה זו היא מסובכת, מדולדלת, מעושה וצפודה. בהתאם לסדרי הטבע עצמו, המשורר נפטר מכל כוונה נמלצת. סילקנו מתוכנו כל שריד של ואגנריות, והסופרים הצעירים פשטו מעליהם את כל התחפושות לוכדות-העין של הרומנטיקה הכבירה של גרמניה הוואגנרית, כמו גם את הראוותנות הקרתנית של הרומנטיקה, שהנחיל לנו ז'אן-ז'אק רוסו.

איני סבור כי המאורעות החברתיים ירחיקו לכת עד כדי כך שיום יבוא ולא נוכל עוד לדבר על ספרות לאומית. אדרבה, ככל שנרחיק במסלול החירויות החדשות, הן רק יאששו את מרבית הדיסציפלינות הישנות ויצמיחו מתוכן חדשות, תובעניות לא פחות. מכך אני מסיק שיהיה אשר יהיה, האמנות תשתייך למולדת בעוצמה גוברת והולכת. יתרה מזאת, משוררים מבטאים תמיד מעגל חברתי, אומה; והאמנים, בדומה למשוררים ולפילוסופים, יוצרים מעמד חברתי השייך כמובן לאנושות כולה, אבל תמיד כביטוי של גזע, של סביבה נתונה.

האמנות תחדל להיות לאומית רק כשתושבי העולם כולו, החיים באותו אקלים ובבתים שנבנו באותו דגם, ידברו אותה שפה באותו מבטא – היינו לעולם לא. ההבדלים האתניים והלאומיים הם שיוצרים את מגוון הביטויים הספרותיים, ועל מגוון זה ממש עלינו להגן. ביטוי לירי קוסמופוליטי יניב אך ורק יצירות עמומות חסרות מבטא או שלד, שערכן זהה למליצות הנבובות של הרטוריקה הפרלמנטרית הבינלאומית. שימו לב שהקולנוע, האמנות הקוסמופוליטית בהתגלמותה, מציג זה מכבר הבדלים אתניים המזוהים מיד על ידי כולם, וחובבי המסך מבחינים במבט ראשון בין סרט אמריקני לאיטלקי. הוא הדין ברוח

החדשה, שמצד אחד שואפת להטביע חותם על הרוח האוניברסלית ואינה רוצה להגביל את פעולתה לתחום זה או אחר, ומצד שני, ומתוך רצון לכבד זאת, הנה ביטוי ייחודי ולירי של האומה הצרפתית, כפי שהרוח הקלאסית היא ביטוי נשגב מובהק של אומה זו. בל נשכח שכיבוש אינטלקטואלי של אומה עלול להיות מסוכן יותר מכיבוש צבאי. לפיכך תובעת לעצמה הרוח החדשה לפני הכול את הסדר והחובה, שתי מעלות קלאסיות דגולות המבטאות באופן המרומם ביותר את הרוח הצרפתית, ומוסיפה להן את החירות. החירות והסדר הללו, שמתלכדים ברוח החדשה, הם סגולתה ומקור כוחה.

אלא שסינתזה זו של האמוניות, שבאה לכלל שלמות בזמננו, צריכה להישמר מפני הידרדרות לבלבול. כך למשל יהיה זה נלעג, אם לא מסוכן, לצמצם את השירה למין הרמוניה חקיינית שלא תוכל לזקוף לזכותה אפילו דייקנות.

אפשר גם אפשר להניח שאף להרמוניה חקיינית עשוי להיות תפקיד, אבל היא תוכל לשמש בסיס לאמנות אחת בלבד, המשלבת בתוכה מכוונות: שיר או סימפוניה שהולחנו בפונוגרף, למשל, יכולים להיחשב רעשים שנבררו באופן אמנותי ועורבבו או צורפו זה לזה באופן לירי; אבל אני, באופן אישי, מתקשה להאמין שאפשר לחבר שיר על ידי חיקוי של רחש ששום משמעות לירית, טראגית או מרטיטת לב, לא תיקשר בו. ואם אמנם ישנם אי אלו משוררים המתמסרים למשחק הזה, הרי שמדובר בתרגיל ותו לא, מעין טיוטת תווים שבכוונתם להכניס ליצירה. ה"בְּרֶק אֶקְסֶקוּאֶס" של הצפרדעים לאריסטופנס אינו אומר דבר אם נפריד אותו מהיצירה המקנה לו את מלוא משמעותו הקומית והסאטירית. האיאיאי של הציפור של פרנסיס ז'ם,⁴ הנמשכים לאורך שורה שלמה, מציגים הרמוניה חקיינית תפלה אם מנתקים אותם מהשיר שבו הן מבצעות את הפנטזיה כולה.

כשמשורר מודרני מעלה על הכתב קולות שונים לציון טרטור של מטוס, עלינו לראות בכך לפני הכול רצון לסגל את רוחו למציאות. תשוקתו אל האמת דוחקת בו לרשום הערות מדעיות כמעט, ואם ינסה להציג אותן כשירים, הם יראו כלקט משפטים סתומים שהמציאות תהיה תמיד נעלה עליהם.

לעומת זאת, אם ברצונו לפתח את אמנות הריקוד ולשלוח ידו בכוריאוגרפיה שבה הרקדניות לא יסתפקו בניתורים, אלא גם יפלטו מפהין צווחות המציאות להרמוניה בעלת חדשנות חקיינית, הרי שתהיה זו חקירה שאין בה דבר מן המופרך, שהרי מקורותיה העממיים מצויים אצל כל העמים שבהם מחולות המלחמה, למשל, מלווים כמעט תמיד בצווחות פראיות.

אם נחזור לכמיהה לאמת, ולסברה השולטת בכל החקירות, בכל המאמצים ובכל הניסויים של הרוח החדשה, נסיף ונאמר כי אין שום פלא שמקצתם ואף רבים מהם נשארו ליזמן-מה עקרים ואף גלשו לתחום המגוחך. הרוח החדשה רוויה בסכנות ומעקשים. כל זה נובע מן הרוח העכשווית, ולבלום את המאמצים והניסויים האלה יהיה משגה מן הסוג שנהוג לייחס, בשוגג או בצדק, למר טייר, אשר הכריז כי מסילות הברזל אינן אלא שעשוע מדעי ושהעולם אינו מסוגל להפיק די ברזל כדי להניח מסילות מפריז למרסיי.

4 פרנסיס ז'ם (1868-1938), משורר צרפתי בן חבל הפירנאים שיצירתו מתאפיינת בחתירה לפשטות כמורעממית. רחל בלובשטיין תרגמה אחדים משיריו והוא השפיע על יצירתה.

הרוח החדשה מאמצת אפוא את הניסויים הספרותיים ולו גם הפזיונים, גם אם הליריקה בניסויים האלה לפעמים דלה. זו הסיבה לכך שהליריקה היא רק תחום אחד של הרוח החדשה בשירה העכשווית, המסתפקת לא פעם בחקירות ובגישושים בלי לטרוח להקנות להם משמעות לירית. אלה הם חומרים הנצברים על ידי המשורר, על ידי הרוח החדשה, והם עתידים ליצור תשתית של אמת שפשטותה וענוותנותה לא ירתיעו, שכן השלכותיה, התוצאות שלה, עשויות להוליד דברים גדולים, גדולים באמת.

אנשים שילמדו בעתיד את תולדות הספרות של זמננו יתפלאו על כך שבדומה לאלכימאים, חולמים ומשוררים התמסרו, בלי שהיתה להם אפילו אבן חכמים כעילה, לחקירות ולמתווים אשר הפכו אותם למושא ללעג של בני־תקופתם, עיתונאים וסנובים. אבל חקירותיהם יביאו תועלת; הן יהיו התשתית לריאליזם חדש שאולי לא ייפול מהריאליזם הפיוטי והמלומד לעילא של יוון העתיקה.

מאז אלפרד ז'ארי⁵ יכולנו לחזות גם בצחוק הנישא מהאזורים הנמוכים, שבהם התפתל כדי לספק למשורר ליריקה חדשה בתכלית. היכן הם הזמנים שבהם הופיעה המטפחת של דסדמונה באור מגוחך עד כדי פסול? היום המגוחך עצמו נעשה מבוקש, מנסים לנכסו ולשמור לו מקום בשירה משום שהוא חלק מהחיים לא פחות מההרואיות ומכל מה שבעבר הזין את התלהבותם של המשוררים.

הרומנטיקנים ניסו להעניק לדברים בעלי מראית העין הגסה מובן איום או טראגי. ליתר דיוק, הם פעלו אך ורק למען האיום. הם ביקשו לבסס את האימה הרבה יותר מאשר את תוגת הלב. הרוח החדשה אינה מבקשת לשנות את צורתו של המגוחך, אלא שומרת לו תפקיד שאינו נטול קסם. בדומה לכך, אין ברצונה להקנות לאיום מובן של אצילות. היא משאירה אותו איום ואינה מנמיכה את הנאצל. זו אינה אמנות דקורטיבית, וגם לא אמנות אימפרסיוניסטית. זהו כל לימוד של הטבע החיצוני והפנימי, זוהי כל כמיהה אל האמת. גם אם נכון הדבר שאין חדש תחת השמש, הרוח החדשה אינה נמנעת מהתעמקות בכל מה שאינו חדש תחת השמש. השכל הישר משמש לה מדריך, והמדריך הזה מוביל אותה אל פינות שגם אם אינן חדשות, הריהן בלתי נודעות.

אך האומנם אין חדש תחת השמש? הבה נבחן זאת. הפלא ופלא! ראשי צולם במכשיר רנטגן. בעודי חי ראיתי את גולגלתה, וזו אינה חדשנות? סיפורי בדים!

שלמה דיבר, כפי הנראה, אל מלכת שבא, וכה אהב את החדש, שפילגשיו היו רבות מספור.

האוויר נמלא בציפורים אנושיות להפליא. מכוונות, בנותיו של האדם שאין להן אם, חיות חיים משוללי תשוקות ורגשות, ודבר זה אינו חדש? מלומדים חוקרים ללא לאות עולמות חדשים המתגלים בכל צומתי החומר, ותחת השמש אין כל חדש? אולי לגבי השמש, אבל לא לגבי בני האדם! יש רבבות של צירופים טבעיים שטרם הורכבו יחד. המלומדים רואים אותם בעיני

5 אלפרד ז'ארי (1873-1907) – מחזאי וסופר צרפתי, חיבר את המחזה "המלך אובו" שהסוריאליסטים ראו בו אחד ממבשרי יצירתם.

רוחם ומגשימים אותם, וכך מרכיבים יחד עם הטבע את האמנות העליונה שהיא החיים. לצירופים חדשים אלה, ליצירות אמנות חדשות אלה של החיים, אנחנו קוראים 'קדמה'. במובן זה, הקדמה קיימת. אך אם נגזר עליה להתקיים בהתהוות מתמדת, בסוג של משיחיות מחרידה כמו האגדות על טנטלוס, סזיפוס והדנאידות, כי אז הצדק עם שלמה המלך ולא עם נביאי ישראל.

החדש חי וקיים בלי לשהות בהתקדמות. הכול טמון בהפתעה. גם הרוח החדשה טמונה בהפתעה. ההפתעה היא הדבר החי ביותר והחדש ביותר בה. בהפתעה נעוץ עיקר חוסנו של החדש. בכוח ההפתעה, בכוח המקום החשוב שהיא מייחדת להפתעה, הרוח החדשה מבדילה עצמה מכל זרמי האמנות והספרות שקדמו לה.

במובן זה היא מבדילה עצמה מכל הזרמים, ושייכת אך ורק לתקופתנו. ביססנו אותה על תשתית מוצקה של השכל הישר והניסיון, שגרמו לנו לקבל דברים ורגשות על סמך האמת לבדה, ועל סמך האמת אנחנו מקבלים אותם, ולא מבקשים כלל להאדיר את מה שמטבעו הוא מגוחך, או להיפך. ומאמיתות אלה צומחת לא פעם ההפתעה, באשר הן ניצבות בניגוד לדעה הרווחת. רבות מהאמיתות הללו לא נבדקו; די לחשוף אותן כדי לגרום הפתעה.

באותה מידה יכול אדם לבטא אמת משוערת אשר מפתיעה, מהסיבה הפשוטה שאיש עדיין לא העז להציג אותה כך. אבל אמת משוערת אינה מנוגדת לשכל הישר, שבלעדיו היא לא תהיה עוד אמת, ולו גם משוערת. אי לכך אני מדמיין שאם הנשים לא ילדו עוד ילדים, גברים יוכלו לעשות זאת במקומן, ובעודי מתאר זאת אני מבטא אמת ספרותית שתוגדר כאגדה רק מחוץ לספרות, וכך אני יוצר הפתעה. אלא שהאמת המשוערת שלי אינה יוצאת דופן יותר או בלתי סבירה יותר מהאמיתות של היוונים, אשר הראו את אתנה מגיחה חמושה מראשו של זאוס.

כל עוד מטוסים לא מילאו את השמים, האגדה על איקרוס לא היתה אלא אמת משוערת. היום היא כבר לא אגדה. והממציאים שלנו הרגילו אותנו למופתים כבירים מזה המעניק לגברים את היכולת הנשית ללדת ילדים. אגדיל ואומר שהאגדות הללו התגשמו ברובן, ותפקידו של המשורר הוא לדמיין אגדות חדשות שהממציאים יוכלו בתורם לממש. הרוח החדשה תובעת מאיתנו להתקדש ליוזמות נבואיות אלה. ואמנם תמצאו עקבות של נבואה במרבית היצירות שנכתבו בראי הרוח החדשה. משחקי החיים והדמיון השמימיים פותחים פתח לפעולה פואטית חדשה בתכלית.

זאת משום ששירה ובריאה אחת הן; משורר יהיה רק מי שממציא ובורא ככל שמסוגל האדם לברוא. המשורר הוא שמגלה שמחות חדשות, גם אם קשה לשאתן. אדם יכול להיות משורר בכל תחום: די שיהיה הרפתקן ללא חת וישתוקק אל הגילוי.

מכיוון שהתחום העשיר והטמיר ביותר הוא הדמיון, זה המשתרע לאינסוף, לא ייפלא שהשם 'משורר' נשמר במיוחד לאלה המשחרים לשמחות חדשות, המתוות את מרחביו העצומים של הדמיון.

לדידו של המשורר, כל עובדה היא הנחת יסוד, נקודת מוצא אל מרחבים לא־נודעים שבהם ניצוצות השמחה מתלקחים באינספור מובנים. הגילוי אינו דורש ממנו לבחור עובדה המוגדרת עילאית על סמך שורה של כללים, ולו

גם כאלה שמכתיב הטעם. המשורר יכול להתחיל בעובדה יומיומית: מטפחת צונחת עשויה להיות למשורר מנוף שבאמצעותו ירים את היקום כולו. אנחנו יודעים מה היה כוחה של צניחת תפוח על ראשו של ניוטון, והמדען הזה יכול להיקרא משורר. המשורר של היום אינו בוחל אם כן בשום תנועה של הטבע, ורוחו צדה את הגילוי בסנתזות הנרחבות ביותר והבלתי נתפסות ביותר: המון אדם, ערפילים, אוקיינוסים, עמים, כמו גם בעובדות הנדמות למראית עין פשוטות ביותר, כמו כף יד המפשפשת בכיס, גפרור שנדלק כתוצאה מחיכוך, קולות של בעלי חיים, ריחן של גינות אחרי הגשם, להבה המגיחה מקמין. המשוררים אינם אנשים המתמסרים אך ורק ליפה. הם מתמסרים גם ובעיקר לאמיתי, ככל שהוא מאפשר לחדור אל הלא-נודע, עד כי ההפתעה – הבלתי צפוי – היא המשאב המרכזי של השירה כיום. ומי יעז לומר שעבור אלה הראויים לשמחה, החדש אינו יפה? יש שזידרוז לנהוג זלזול בחדשנות העילאית הזאת, שבהמשך תיכלל בתחום התבונה, אבל אך ורק בגבולות שבהם המשורר, המפיץ היחידי של היפה והאמיתי, יציע אותה.

מעצם טבען של החקירות הללו, המשורר סגור ומסוגר בעולם החדש שלתוכו היה הראשון לחדור, ונחמתו היחידה נזקפת לעובדה שבני האדם ניזונים, בסופו של דבר, אך ורק מאמיתות, חרף השקרים שבהם מרפדים אותם; על כן המשורר לבדו מזין את החיים שבהם מוצאות הבריות אמת זו. לפיכך המשוררים המודרניים הם בראש ובראשונה משוררים של האמת החדשה תמיד, ומשימתם אינסופית: הם הפתיעו אתכם ויוסיפו להפתיעכם שוב ושוב. הם מדמיינים זה מכבר תכליות עמוקות יותר מאלה שהולידו דרך נכלוליות את הסימן היעיל והמזוויע של הכסף.

אלה שדמיינו את האגדה על איקרוס, אשר התגשמה באופן כה מרהיב היום, ימצאו אגדות נוספות. הם ימשכו אתכם חיים וערניים אל מחוזות הלילה המסוגרים של החלומות. אל עולמות רוויי רטט וחיים המרחפים מעל ראשינו. אל עולמות קרובים ורחוקים מאיתנו כאחד, אשר נמשכים אל אותה נקודה באינסוף שאנו נושאים בתוכנו. ונפלאות יותר מאלה שהתחללו מאז לידת הקדומים ביותר בנו, יציגו את ההמצאות העכשוויות שאנו מתגאים בהן כל כך באור חיזור וילדותי.

ולבסוף ידאגו המשוררים, באמצעות טלאולוגיות ליריות ואלכימיות ארכי-ליריות, ליצוק מובן שיהיה תמיד טהור יותר באידאה האלוהית, החיה ואמיתית כל כך בתוכנו, שאינה אלא התחדשות מתמדת של עצמנו, בריאה נצחית, שירה הנולדת מחדש ללא הרף שממנה אנחנו מתקיימים.

ככל שניתן לראות, אין היום משוררים אלא בלשון הצרפתית. דומה כי כל הלשונות האחרות משתתקות כדי שהעולם יוכל להקשיב כראוי לקולות של המשוררים הצרפתים החדשים.

העולם כולו נושא מבטו אל האור הזה, המאיר לבדו את הלילה המכתר אותנו. אלא שכאן, הקולות הנישאים הללו בקושי נשמעים.

המשוררים המודרניים הם אפוא בוראים, ממציאים ונביאים; הם דורשים שנעיין בדבריהם לטובתו המוחלטת של הכלל שאליו הם משתייכים. הם פונים אל אפלטון ומפצירים בו, שאם הגלה אותם מן הרפובליקה, לפחות יטה להם אוזן קודם. צרפת, אוצרת סוד התרבות, סוד שהנו כזה אך ורק בשל לקותם של אלה המתייגעים

לנחש אותו, נעשתה עבור מרבית העולם אגודה של משוררים ואמנים המעצימים מדי יום את נכסי התרבות.

ובאמצעות האמת והשמחה שהם מפיצים, הם הופכים את התרבות אם לא בת־הטמעה בתוך כל אומה שהיא, כי אז למצער מרוממת נפש בעבור כולם.

הצרפתים נושאים את השירה לכל העמים:

לאיטליה, שם מופת השירה הצרפתית העניק השראה לאסכולה לאומית צעירה ומדהימה בתעוזה ובפטריוטיות שלה.

לאנגליה, שם הליריקה הלכה ותפלה וכמעט התכלתה.

לספרד ובייחוד לקטלוניה, שם דור שלם של צעירים להוטים, שכבר הניב ציירים המפארים את שתי האומות, עוקב בשימת לב אחר תוצרתם של משוררינו.

לרוסיה, שם חיקוי הליריקה הצרפתית הוביל לפעמים לתוצאות מופרזות, דבר שאינו מפתיע איש.

לאמריקה הלטינית, שם משוררים צעירים מפרשים בלהט את קודמיהם הצרפתים. לאמריקה הצפונית, שם, בהוקרה לאדגר אלן פו ולולט ויטמן, אנשי בשורה צרפתים מביאים במהלך המלחמה את היסוד המפרה שנועד להניב תוצרת חדשה שטיבה עדיין נעלם מאיתנו, אך מן הסתם לא תיפול משני חלוצים אלה של השירה.

צרפת מלאה אסכולות השומרות על הליריקה ומוסרות אותה הלאה, קבוצות שבהן נלמדת התעוזה; עם זאת יש להעיר: השירה חייבת להתמסר תחילה לעם שבלשונו היא נהגית.

לפני שיסתערו על הרפתקאות מהוללות במסעות שליחות למקומות רחוקים, על אסכולות השירה לכוון, לאשש, להבהיר, להעשיר, להנציח ולהלל את גדולת הארץ שילדה אותם, הארץ שהאכילה והכשירה אותם, אם אפשר לומר, בתמצית הבריאות והטוהר והטוב המצויה בדמה ובעצמותיה.

האם השירה הצרפתית המודרנית עשתה למען צרפת כל שביכולתה לעשות?

האם לכל הפחות תמיד היתה, בצרפת, פעילה וחרוצה כפי שהיתה בניכר?

הצגת השאלות הללו היא עניין לתולדות הספרות העכשווית, וכדי להשיב עליהן יהיה צורך לאמוד את כל המקורות הלאומיים והמעתיקים שהרוח החדשה אוצרת בחובה. הרוח החדשה היא בראש ובראשונה אויבת האסטיציזם, הנוסחאות והסנוביזם. היא אינה נלחמת בשום אסכולה, מכיוון שאינה שואפת להיות אסכולה, אלא אחד הזרמים המרכזיים בספרות החובקת את האסכולות כולן מאז הסימבוליזם והנטורליזם. היא נאבקת למען כינונה מחדש של רוח היוזמה, למען ההבנה הצלולה של זמנה ובמטרה לסלול דרכים חדשות אל העולמות החיצוניים והפנימיים, שאינם נופלים מאלה שמדענים מכל ענפי הדעת מגלים מדי יום ומפיקים מהם ניסים.

הניסים מטילים עלינו חובה לא להניח לדמיון ולאנינות הפואטית לפגר מאחורי האומנים הטורחים על שכלולה של מכוונה. כבר עכשיו השפה המדעית שרויה במחלוקת עמוקה עם שפת המשוררים. זהו מצב בלתי נסבל. מתמטיקאים רשאים לומר שחלומותיהם ודאגותיהם מתעלים לעתים קרובות בעשרות מונים על דמיונם הזחלני של המשוררים. על המשוררים להחליט אם רצונם לא לאמץ בתוקף את הרוח החדשה, שמחוצה לה נותרו

רק שלוש דלתות פתוחות: זו של הפסטיש, זו של הסאטירה וזו של הקינה, נשגבת ככל שתהיה.

האם אפשר לכפות על השירה להתבצר מחוץ למה שמקיף אותה, להתעלם משפעת החיים הכבירה שפעולות האדם מוסיפות לטבע, מיכולתן למכן את העולם באופן בלתי נתפס?

הרוח החדשה היא רוח הזמן עצמו שבו אנו חיים, זמן עתיר הפתעות. המשוררים מבקשים לאלף את הנבואה, אותה סוסה פראית שאיש מעולם לא הצליח לרסן. ואחרון חביב הם מבקשים, יום אחד, למכן את השירה כשם שהעולם ממוכן. הם רוצים להיות הראשונים שיספקו ליריקה חדשה לגמרי לאמצעי הביטוי החדשים שמחדירים תנועה באמנות – הפונוגרף והקולנוע. הם שרויים עדיין בתקופת ראשית הדפוס. אבל סבלנות, המופתים ידברו בעד עצמם והרוח החדשה אשר גודשת חיים בעולם תבוא לידי ביטוי נשגב בספרות, באמנויות ובכל מה שאנחנו מכירים.